

Datum

2025-09-01

Adress

205 80 Malmö

Diarienummer

ASN-2025-12146

Yttrande

Till

Kommunstyrelsen

Remiss Socialdepartementet - Hem för barn och unga För en trygg, säker och meningsfull vård (SOU 2025:84)

STK-2025-1036

Arbetsmarknads- och socialnämnden föreslås besluta att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Arbetsmarknads- och socialnämnden delar utredningens uppfattning att flera förslag i betänkandet kan bidra till ambitions- och kvalitetshöjningar för barn och unga som vårdas på institution. Det finns dock risker med några av utredningens förslag, bland annat kategoriseringen av hem samt införandet av befogenheter.

Yttrande

7.1.2 Tre kategorier av hem för barn och unga

Syftet med bestämmelsen är viktigt; att motverka att barn och unga tvingas bryta upp och flytta samt att barn med olika problembilder inte ska kunna vårdas tillsammans.

Utredningen har inte i tillräcklig grad analyserat hur de föreslagna kategoriseringarna av hem ska bidra till att barn med sammansatta och komplexa behov får sina vårdbehov tillgodosedda.

Det är otydligt hur de olika kategorierna ska definieras. Till exempel är begrepp som begynnande kriminalitet eller begynnande missbruk inte entydiga. För att differentieringen ska uppnå sitt syfte krävs ökad styrning och nationell vägledning av hur dessa begrepp ska definieras.

Utredningen har konstaterat att det behövs ett ökat kunskapsstöd om systematiska bedömningar av risk, behov och mottaglighet (RBM). Det är önskvärt att huvudmän och verksamheter i samband med förfrågningar från socialnämnden är skyldiga att redovisa de redan inskrivna barnens risknivåer. Detta för att socialnämnden ska kunna fatta välgrundade beslut. En transparens kring barnens risknivåer skulle öka möjligheten för socialnämnden att göra mer ändamålsenliga placeringar.

Det är oklart hur förslagen ska bidra till färre omplaceringar för barn och unga. Det är idag svårt att hitta platser på HVB. Hemmen är försiktiga med att ta emot barn med vissa behov då de är angelägna att följa sitt tillstånd samt att det finns en oro att nya behov hos barnet kan uppstå som inte ryms inom hemmets tillstånd. Utredningens förslag löser inte detta problem.

Det finns en risk att kategorin *Hem för barn och föräldrar* är för snävt definierad. Många barn har en annan primär omsorgsperson än sin förälder. Benämningen bör därför omfatta fler typer av omsorgspersoner.

7.6.2 Introduktion, handledning och kompetensutveckling

Nämnden delar utredningens bedömning om vikten av kontinuerlig handledning för personal och välkomnar att ett kompetenskrav för handledare införs. Det är dock önskvärt med ett högre utbildningskrav än grundutbildning för den som handleder personal vid hem för barn och unga.

8.4 Bedömningar och förslag om hälso- och sjukvård i hem för barn och unga och unga.

Det är önskvärt med tydligare reglering och vägledning vad gäller utformningen av överenskommelser. Hälso- och sjukvården är hårt belastad och det är vanligt att barn får en första bedömning och sedan ställs i kö för behandling.

Det finns en risk att barn sätts upp i kö för vård och att köplats anses vara en åtgärd i barnets plan. Det är önskvärt med en reglering av att utförandet av vårdinsatsen är tidsbestämd, liksom utredningens förslag om att planeringen av vård ska ske inom en viss tid.

Hälsoundersökning som görs inför att ett barn placeras är ett viktigt underlag för att barnet ska få rätt hälso- och sjukvård. Nämnden har erfarenhet av att det är vanligt att barn får vänta på tid för undersökning. För att utredningens förslag ska fungera i praktiken behöver regionerna ha tillräckliga resurser för att tidigt i barnets placering påbörja hälso-och sjukvårdsinsatser.

9.6.2 Underrättelse- och dokumentationsskyldighet avseende fysiska ingripanden m.m.

Personal vid HVB beskriver att deras handlingsutrymme är oklart i situationer då barn och unga riskerar att skada sig själva eller andra. Denna oklarhet påverkar tryggheten och säkerheten i hemmet.

Förslaget kan å ena sidan leda till att personalen genom bestämmelsen får vägledning vilket leder till ökad trygghet och säkerhet. Det finns å andra sidan en risk att bestämmelsen tolkas som om den vore en befogenhet. Den innehåller samma reglering som befogenheter; underrättelse och dokumentation. Det finns risk för överanvändning och rutinmässiga ingripande genom denna konstruktion.

Barn och unga vid hemmen kan bevittna när andra barn blir föremål för fysiska ingripanden. Om bestämmelsen beslutas att införas borde det vara ett krav att även de barnens socialnämnder blir underrättade om vad som inträffat. Det kan vara

traumatiskt att bevittna fysiska ingripande och barnen som bevittnat händelsen kan också behöva uppföljande samtal.

9.7 Befogenheter för socialnämnden

Utredningen har inte klargjort hur en uppmaning till provtagning skulle innebära en reell förändring mot hur det fungerar idag. Om socialnämnden bedömer att det behövs ombeds barnet eller den unge idag att lämna drogtest. Om barnet eller den unge inte medverkar till provtagning kan det tyda på att det kan behövas andra former av behandling eller motivationsinsatser. Det kan också finnas skäl att överväga om placeringen svarar mot vårdbehovet. Några konsekvenser för barnet eller den unge finns inte.

Utredningen har inte analyserat hur en uppmaning genom beslut från nämndens utskott skulle öka tryggheten och säkerheten eller benägenheten att medverka till provtagning. Det är otydligt vad skillnaden blir mot hur det fungerar idag då uppmaningen inte leder till några konsekvenser om den inte följs. Det finns en risk att den föreslagna ordningen innebär ökad administration som försenar insatser som barn och unga behöver.

Nämnden delar utredningens uppfattning om att befogenheten att beslagta elektroniska kommunikationsmedel kan vara en viktig åtgärd för att skydda utsatta barn under en kortare period.

Det finns dock en risk att åtgärden kommer att bli verkningslös. Barnen vid ett hem placeras av olika kommuner som alla gör självständiga bedömningar. Om inte alla placerade barn har inskränkningar blir det svårt för personalen vid hemmet att hantera inskränkningen. Barnen kan låna de andra barnens mobiler eller plattor och det önskade skyddet uteblir.

För att få önskad effekt bör inskränkningen gälla för hela hemmet och beslutas av föreståndaren alternativt av tillståndsgivaren. Hemmen skulle kunna vara en underkategori till inriktningen särskilt skyddsbehov i de specialiserade hemmen.

Ordförande

Sedat Arif

Förvaltningsdirektör

Britt-Marie Pettersson

[Här anger du om det finns reservationer/särskilda yttranden.]